

YAYLALARDAKİ ARAZİ KULLANIM DEĞİŞİMİNİN CBS İLE İZLENMESİ: TRABZON ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ATASOY

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
Mühendislik Fakültesi
Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü

TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi
30 Ekim –02 Kasım 2007, KTÜ, Trabzon

Geleneksel kullanım biçimiyle
yaylalar;

Yaylalar; coğrafi açıdan geniş ot ve
çayır alanlarıyla kaplı, su kaynakları
bol, çoğunlukla yüksekliği 1500 –
2500 m arasında değişen düzlükleri
kapsar.

Göçebe hayvancılıkla
geçimlerini sürdüren köy
topluluklarının kadimden beri
sürdürdükleri bir faaliyettir...

Geleneksel kullanım biçimiyle yaylalar;

Ülkemizde yaklaşık olarak 26.000 adet yayla yerleşimi bulunmaktadır. Toplam köy sayısının 36.000 civarında olması her iki adet köye birden fazla yayla yerleşimi düştüğünü göstermektedir.

- ✓Yazın hayvanların otlatıldığı,
- ✓kışın hayvanlar için yenilecek otların toplandığı,
- ✓yazın daha serin şartlarda (3-4 ay) yaşamak için yılın belli dönemlerinde faydalanan mekanlar olarak uzun yıllar kullanılmıştır...

Doğu Karadeniz Bölgesi

Coğrafi yapısının gereği, 1500–2000 metre rakımlı tepe ve düzlüklerde çok sayıda yayla barındırmaktadır.

Bölgede, 20 adet Turizm Merkezi olmak üzere, 200'den fazla yaylaya sahiptir.

Yaylalar 1500 m. yükseklikten başlayarak yükselen çok zengin doğal peyzaj özellikleri taşıyan ve doğal arberatum niteliğindeki alanlardır.

YAYLALARIN HUKUKİ DURUMU

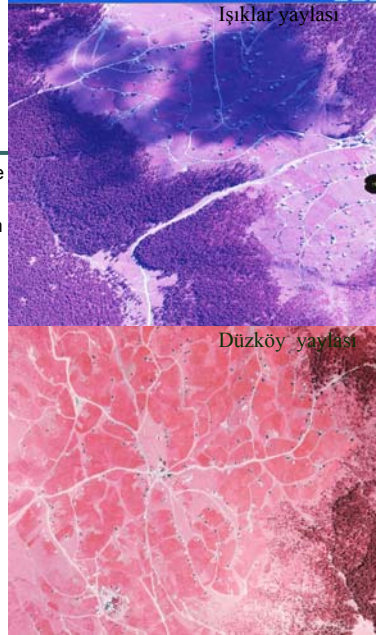
Mera Kanununa Göre;

- ✓Yaylalar ve meralar hukuksal açıdan devletin hüküm ve tasarrufu altında olan alanlardır.
- ✓Bu alanlarda özel mülkiyet yoktur, bu yüzden yayla evlerinin tapu sicilinde tescil edilmesi mümkün değildir.
- ✓Kimlerin hangi araziyi kullanacağı bellidir ve yayla halkının rızası olmadan dışarıdan gelen herhangi birisinin yaylada barınması mümkün değildir.
- ✓Fakat son yıllarda yaylaların turizm potansiyeli bakımından büyük önem kazanması ile yayla evlerinin resmi bir kayıt olmaksızın satılması ya da kiralanması yapılmaktadır.
- ✓Yaylak ve kışlakların özel mülkiyete geçirilemeyeceği, amacı dışında kullanılamayacağı, ancak yönetmelikte belirlenmiş şartlar dâhilinde kullanım hakkının kiralanabileceği ilkesi yer almaktadır.
- ✓Yaylada yeni bir ev yapımı ise ancak köy ihtiyar heyetinin kararıyla mümkün olabilmektedir.

Yaylalarda Yaşanan Arazi Kullanım Değişimi

Işıklar ve Düzköy yaylası tespit edilmiştir. Işıklar yaylası içerisinde Kayabaşı Milli Parkını barındırmakta olup, Trabzon'a yaklaşık 35 km mesafede bulunmaktadır. Deniz seviyesinden yaklaşık 1500m yüksekliğinde olup zengin ladin ormanları ile çevrelenmiş 4 adet obadan oluşmaktadır. Düzköy yaylası ise: Trabzon'a 40 km mesafedeki Düzköy ilçesinden güneye 12 km mesafede olup, deniz seviyesinden 1784 m yükseklikte bulunmaktadır.

1973 yılında çekilmiş 1/25.000 ölçekli siyah-beyaz hava fotoğrafları ile 2002 yılında çekilmiş 1/16.000 ölçekli renkli hava fotoğrafları kullanılmıştır. Ayrıca, 1/25.000 ölçekli topografik haritalardan sayısal arazi modelleri elde edilmiştir. Hava fotoğraflarının koordinatlandırılması için kontrol noktalarının koordinatları yersel ölçü yöntemiyle yapılmıştır. ERMAPPER programı kullanılarak hava fotoğrafları koordinatlandırılmıştır. Hava fotoğraflarının işlenmesinde ve konumsal analizlerin yapılmasında ise ArcGIS 9.2 programları kullanılmıştır.

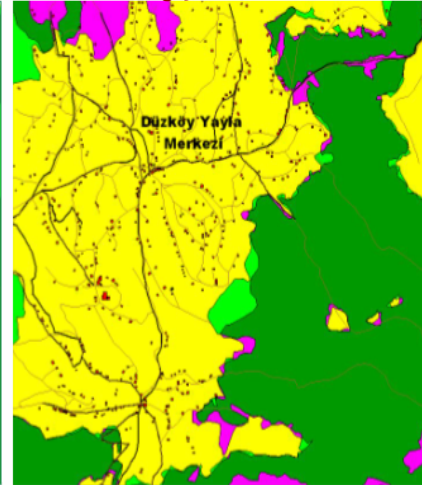
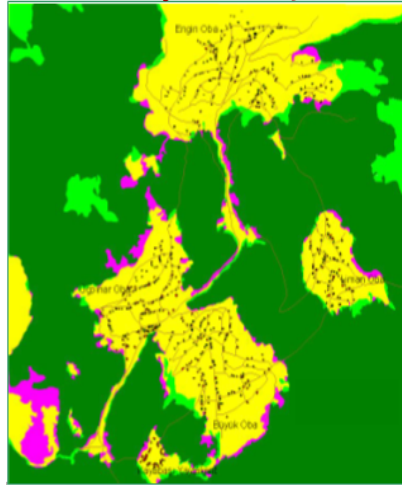

Yaylalarda Yaşanan Arazi Kullanım Değişimi

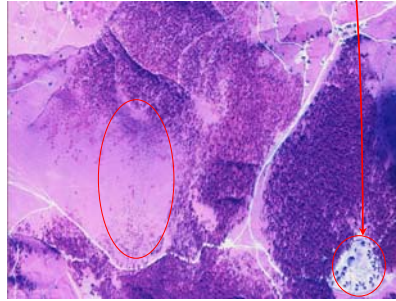

	Zamansal Değişim	Orman Alanı (ha)	Mera Alanı (ha)	Bina Sayısı	Bina Alanı (ha)	Yol (km)
Işıklar Yaylası	1973	737.36	351.54	329	2.1	29.1
	2002	757.01	331.84	554	4.5	38.9
	Değişim	19.65	19.7	225	2.4	9.8
Düzköy Yaylası	1973	246.7	318.9	384	3.2	13.6
	2002	237.1	314.9	541	5.5	39.5
	Değişim	9.6	4	157	2.3	25.9

Yaylalarda Yaşanan Arazi Kullanım Değişimi

Yaylalarda Yaşanan Arazi Kullanım Değişimi

Sonuç ve Öneriler

- ✓ Işıklar ve Düzköy yaylasında son 30 yıl içerisinde bina sayısında önemli artış (%60) olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Eski evlerin geleneksel mimari anlayışı içerisinde doğa ile uyumlu bulunurken, yeni yapılmış olan evlerin ise tamamen beton mimari tarzında olduğu tespit edilmiştir.
- ✓ Diğer taraftan obalarda artış gösteren evlerin bir planlama sonucu olarak yapılmadığı da belirlenmiştir.
- ✓ Ekoturizm kapsamına alınan yaylaların ileride bu özelliğini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir.
- ✓ Yaylalardaki doğal dengenin bozulmaması için yaylalara özgü mimari ve yapılaşma şartlarının kontrollü bir şekilde sürdürülmesi ve ekolojik dengenin bozulmaması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, çarpık yapılaşmanın önüne geçmek için yaylalara özgü doğa ile uyumlu Tip Konut projeler hazırlanarak kontrollü ve planlı bir süreç başlatılması mümkün olabilir. **Bunun sonucunda yaklaşık 8 ay kullanılmayan yayla konutları turizme açılmalı ve kırsal kalkınma kapsamında değerlendirilmelidir...**

teşekkürler...